

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. IV. Solvuntur difficile argumentum, de absolutione moribundi, qui in
absentia Sacerdotis signa contritionis exhibuit,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

§. IV.

Solvitur difficile argumentum, de absolutione moribundi, qui in absentia Sacerdotis signa contritionis exhibuit.

74. **P**otest hoc argumentum sic breviter proponi. Moribundus qui ante adventum Sacerdotis ostendit signa poenitentiae, & petit confiteri; ipso verò Sacerdote adveniente, omnem usum rationis amisit, ita ut ipso praesente non possit confiteri, nec ullum signum doloris ostendere; si tamen praesentes fide digni testentur ipsum dedisse signa poenitentiae, & hoc sacramentum reconciliationis postulasse, potest validè, imò & debet absolvi. Ergo in aliquo casu valere potest confessio facta in absentia Sacerdotis. Cōsequenter videtur manifestum, tunc enim Sacerdos non audit confessionem in praesentia, nam petinde est ac si infirmus confessus esset per scriptum vel nuntium. Antecedens verò probatur multipliciter, nempe auctoritate Conciliorum, Pontificum, SS. Patrum, & Ritualis Romani, jussu Pauli V. editi, ac demum ratione. In primis enim in Concilio Carthagenensi IV. cap. 63. sic habetur: *Is qui poenitentiam in infirmitate petit, si casu dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit, dent testimonium qui eum audierunt, & accipiat poenitentiam; & si continuo creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori ejus Eucharistia.* Deinde in Concilio Arausicano I. Can. 11. sic dicitur: *Subito obmutescens (prout statutum est) baptizari aut poenitentiam accipere potest, si voluntatis praeterita testimonium aliorum verbis habeat, aut praesentia in suo nutu.* Item Leo Papa Epist. 91. ad Theodorum Forojulensem Episcopum: *Si aliquis (inquit) egritudine ita fuerit aggravatus, ut quod paulo ante poscebant, sub praesentia Sacerdotis significare non valeant; testimonia eis fidelium circumstantium prodesse debent, ut simul & poenitentia & reconciliationis beneficium consequantur.* Demum Paulus V. in suo Rituali sic praescribit: *Si inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri, vox & loquela egrum deficiat; nutus & signis conetur Sacerdos, quoad fieri poterit, peccata poenitentis cognoscere. Quibus utique vel in genere, vel in specie cognitis, vel etiam si constiterit desiderium, siue per se siue per alios ostenderit, absolvendus est.* Ergo juxta Concilia, Pontifices, & SS. Patres, ac Rituale Pauli V. potest & debet Sacerdos absolvere moribundum, qui ipso absente, signa contritionis exhibuit, subindeque in eo casu Confessio moribundi valida est, licet facta sit in absentia Sacerdotis.

75. Ratio etiam id suadet. Nam si talis Confessio esset invalida, vel hoc proveniret ex eo quod non esset expressiva peccatorum in particulari, vel quia fieret aliorum testimonio? Sed ex neutro capite invalida dici potest. Non quidem ex primo, quia ad validitatem Confessionis sufficit expressio peccati in genere, ut docet D. Thomas in 4. dist. 21. quaest. 2. art. 2. de eo, qui recordatur se peccasse, & oblitus est peccati in specie; nam tunc potest & debet confiteri peccatum in genere: Sed Confessio per signa aequivalere Confessione peccatorum in genere; nam per eam poenitens testatur se peccasse, & Confessor novum format iudicium quod antea non habebat: Ergo &c. Neque etiam ex secundo, alioquin non possemus

A per interpretem confiteri; Confessio enim moribundi facta Sacerdoti per testem, aequivalere Confessione per interpretem; nam sicut interpret refert peccata confitentis Confessori, ita testis peccata moribundi Sacerdoti: Ergo &c.

Huic argumento respondent aliqui ex nostris Thomistis, negando Antecedens, existimant enim, non posse sacramentaliter absolvi moribundum, qui signa tantum doloris ostendit: Tum quia Confessio (inquiunt) est pars essentialis hujus Sacramenti. Sed qui signa tantum doloris ostendit, non confitetur: Ergo non potest sacramentaliter absolvi. Tum etiam, quia hoc Sacramentum est essentialiter iudicium, quod cadere non potest, nisi in rem individualiter notam: Ergo non sufficit Confessio generalis, quā poenitens fatetur se peccasse. Ita Soto, Victoria, Cano, Navarrus, Ledesma, Candidus, & alii, qui ad praedicta testimonia Conciliorum, Pontificum, & SS. Patrum respondent, iis locis non esse mentionem de absolutione Sacramentali à peccatis, sed de remissione poenae publicae peccatoribus ad statum poenitentium admittis vel admittendis adjunctae. Ad Rituale verò Pauli V. responderi Candidus, in eo sermonem esse de infirmo, cui solum vox & loquela deficiat, & a quo nutus & signis potest Confessarius peccatum aliquod in genere dignoscere, puta quod in peccatu carnis lapsus est, licet peccati hujus speciem minime intelligat.

C Verum haec solutio displicet. Primum quia Concilium Carthagenense loqui de absolutione Sacramentali, constat ex verbis illis quae retulimus. Et si continuo creditur moriturus, infundatur ori ejus Eucharistia; haec enim dari non solet, nisi praevis absolutione Sacramentali. Idem patet de Sancto Leone, & agnoscit S. Thomas, part. 4. art. 84. art. 3. ad 2. Nam sanctus ille Pontifex paulo ante verba relata, dicit *Misericordiam Dei ita lapsibus subvenisse humanis, & divinae bonitatis praesidia sic ordinasse erga baptizatos, ut indulgentia Dei, nisi supplicationibus Sacerdotum nequeat obtineri.* Indeque inferit, non esse negandam poenitentiam infirmis petentibus, aut habentibus testimonium quod petierint.

Secundò, quia D. Thomas opusc. 65. §. de Sacramento Extreme. Unctionis aperte docet debere sacramentaliter absolvi infirmum, qui notitiam vel loquelam amisit, antequam Sacerdos veniret ad eum. Verba ejus sunt: *Si autem infirmus, qui petit unctionem, amisit notitiam vel loquelam, antequam Sacerdos veniret ad eum; nihilominus unctionem Sacerdos, quia in tali casu debet etiam baptizari, & a peccatis absolvi: unde illi Thomistae qui oppositum docent, tam apertum S. Doctoris testimonium non videntur.* Nec illorum fundamenta urgent: Ad primum enim respondetur quod Confessio facta per signa, est vera Confessio, sicut illa quae fit à mutis per nutus; sicut enim nutus possunt gerere vicem verborum, ita & signa. Ad secundum verò dicatur, ad iudicium fori poenitentiae sufficere qualemcumque notitiam qualis à reo hic & nunc haberi potest, nec requiri necessariò cognitionem peccati in specie, sed sufficere notitiam ejus in genere, ut supra ex D. Thoma ostensum est. Hac ergo solutione praetermissa, vel in sua probabilitate relicta.

Respondet ad argumentum principale, confesso Antecedente, negando Consequentiam. Nam in nostro casu moribundus quasi per interpretem

Kkk iij

pretem

pretem confitetur (quod semper licitum est) scilicet per testimonium eorum qui audierunt illum postulantem Confessarium, vel qui signa contritionis in eo viderunt; & alias Confessarius eum habet quasi præsentem moraliter, quia ille est sufficienter præsens, ut certificetur Sacerdos, ipsum non mutasse priorem voluntatem, cum videat illum carere sensu, ab eo tempore quo petivit Confessionem; & sic securè absolvitur, & ad minus sub conditione debet absolvi. At verò in casu Suaris, Confessarius non habet nec habere potest certitudinem moralem, quòd penitens priorem voluntatem non mutaverit, ut supra ostensum est; quare non potest illum absolvere, nisi ratificet Confessionem quam per litteras vel internuntium fecerat, & de peccatis per litteras, vel internuntium declaratis, se dolere testetur, quod est confiteri Sacerdoti præfenti, ut supra in ultima probatione tertiæ conclusionis declaravimus. Unde licet Clemens VIII. & Paulus V. sententiam Suaris justè damnaverint, eamque ex quarto ejus tomo in 3. partem expungi & amoveri jusserint, ut ex supra dictis patet; rectè tamen postea declararunt, posse & debere Sacerdotem absolvere moribundum qui ipso absente signa contritionis exhibuit in ordine ad claves Ecclesiæ, petendo scilicet Confessorem, dummodo sint fide digni, qui de hoc testimonium perhibeant; talemque casum non comprehendit in supra dicto decreto, quo Clemens VIII. declaravit non licere per litteras vel per internuntium Confessario absenti Sacramentaliter confiteri. Ex quo intelliges, Theophilum Raynundum difficultatem omnino dissimulare & retere, atque Lectori illudere, & fucum facere; dum in prædicto de Confessione Epistolari libello, contendit totam de Confessione per Epistolam vel internuntium controversiam, in eo sitam esse, an absolutio Sacramentalis possit impendi moribundo, qui in absentia Confessarii signa contritionis exhibuit. Istud enim probabilissimum est, & decretis dictorum Pontificum omnino consonum. Illud verò omni probabilitate caret, ut Clemens VIII. in Decreto supra adducto declaravit, meritoque Suarem, & alios id asserentes damnavit.

79. Ex dictis confutata manet Jacobi Baii, aliorumque Recentiorum sententia, quæ docent posse absolvi moribundum, quamvis nullum exhibeat signum contritionis & desiderii absolutionis, si vixerit pie, suæque salutis immemor non fuerit; & multò magis, si audiendo sacrum, præmississet Confessionem, quæ solet fieri his qui inserviunt Sacerdoti; quia (inquiunt) præsumptio est ipsum penitere suorum peccatorum; & hoc sufficit ad recipienda tunc Sacramenta Eucharistiæ & Extremæ-Unionis. Addunt Clementem VIII. quendam ruentem è fornice templi D. Petri Romæ sic absolvisse.

80. Verum hæc sententia probabilitate caret, cum enim Sacramentum penitentiae per modum iudicii institutum sit, non potest perfici sine aliqua sui accusatione, quæ est pars essentialis illius, & sine qua Sacerdos in foro penitentiae juridicè sententiam ferre nequit. Unde non est par ratio de hoc Sacramento, & de Sacramentis Eucharistiæ, & Extremæ-Unionis. Nec sufficit confessio generalis quæ fit ab his qui Missæ inserviunt, vel illi assistunt; talis enim confessio, non est pars Sacramenti penitentiae, sed solum aliquid Sacramentale, per quod interdum remittuntur peccata venialia, sæpeque contingit, illam fieri sine

A ullo profus dolore de peccatis. Quod verò additur de Clemente VIII. fabulosum est, ut asserit Cardinalis Delago hic disp. 17. num. 3. & postea gentem inquisitionem à viris gravibus & probatibus, qui Romæ tempore Clementis VIII. morabantur.

Addo ad integram & completam resolutionem hujus celebris difficultatis de confessione moribundi, non sufficere ut moribundus possit Sacramentaliter absolvi, quòd ostendit signa contritionis vel doloris quomodocumque, sed requirit insuper quòd Confessorem petierit, & quòd talis dolor aliquo modo ad confessionem referatur, quia non est materia & pars Sacramenti penitentiae, nisi prout dicit ordinem ad claves Ecclesiæ.

DISPUTATIO XIII.

De satisfactione.

Ad quæstionem 12. Supplementi, & sequentes.

C Satisfactio est ultima pars Sacramenti penitentiae, prior quidem ordine intentionis ipsa absolutione, sed posterior ordine executionis; unde de illa postremo agimus, & præcedenti de absolutione Sacramentali illam insuper agimus, in qua de satisfactione, cum ut est actus virtutis penitentiae, tum ut est pars Sacramenti breviter differemus.

ARTICULUS I.

An homo possit satisfacere de condigno pro peccatis temporalibus, peccato mortali debita?

D Notandum primò, satisfactionem tribui esse quàm actionem quæ reparatur inæqualitas orta ex injuria alteri illata. In quo distinguitur tum à restitutione, quæ consistit in actione quæ reparatur inæqualitas orta ex re aliena ab invito domino, & à satisfactione, quæ non est actio ipsius penitentis, sed peripetio quædam, quæ à principio quodam extrinseco, patet à iudice facta. Unde reus non dicitur propriè satisfacere, cum patitur penas quas promeruit, sed solum satisfati. Similiter animæ purgatorii latentes penam temporalem ipsorum peccatorum debitam, non propriè satisfaciunt, sed duntaxat satisfaciuntur.

E Notandum secundo, quod offendens Deum per peccatum mortale, duplicem facit inæqualitatem, unam quæ constituit in creatura suam ultimum finem, ex qua incurrit reatum penæ æternæ; alteram quæ nimis indiget propriæ voluntati, & delectationem inordinatam in fruitione creature percipit; & ex hac incurrit reatum penæ temporalis: juxta illud Apocal. 18. *Quantum si glorificavit, & in deliciis fuit, tantum dare ultionem & luctum.* Prima inæqualitas semper tollitur per contritionem vel per attritionem cum Sacramento penitentiae, non verò secunda; nam remissa culpa per penitentiam, remanet interdu peccata aliqua temporalis luenda; ut contra Lutheranos & Calvinistas docet Tridentinum sess. 14. cap. 8. his verbis: *Sancta Synodus declarat, & facit*